

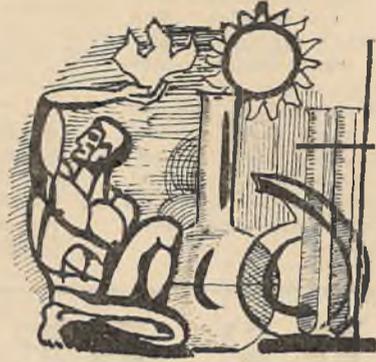
ПРЫВІТАННЕ ўдзельнікам АЛІМПІАДЫ!

ПРАЛЕТАРЫ І УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі Універсітэт

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОўНАГА Чырвонага сцяга
Дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна

ЗАУТРА АДКРЫВАЕЦЦА У УСЕСАЮЗ-
НАЯ АЛІМПІАДА ЮНЫХ ХІМІКАУ.
ШЭСЦЬ ДЗЕН ПЕРАМОЖЦЫ АБЛАС-
НЫХ СПАБОРНІЦТВАУ З УСІХ КАНЦОў
НАШАЙ НЕАБСЯЖНАЙ РАДЗІМЫ БУ-
ДУЦЬ ПРАЦАВАЦЬ ПА ЦІКАВЕЙШАЙ
ПРАГРАМЕ. У ВОЛЬНЫ ЧАС ЯНЫ НА-
ВЕДАЮЦЬ МУЗЕЙ, ТЭАТРЫ, ПАМЯТНЫЯ
МЕСЦЫ БЕЛАРУСКАЙ СТАЛІЦЫ.

ДА НОВЫХ
ВЫШЫНЬ,
АРЛЯНТАў!

Промнямі вясенняга сонца, усмешкамі сяброў і кветкамі сустрэкае беларуская зямля сваіх юных гасцей — удзельнікаў V Усесаюзнай хімічнай алімпіяды. Вялікую работу правялі вы, старшакласнікі краіны, перш чым прыйшлі да заключнага этапу — сталі пераможцамі раённых, гарадскіх, рэспубліканскіх алімпіяд і ўвайшлі ў састаў зборных каманд. Ад імя Цэнтральнага Камітэта камсамола Беларусі мы сардэчна вітаем сваіх таварышаў — камсамольцаў з чудаўным дасягненнем — удзелам у спаборніцтве мацнейшых хімікаў краіны.

Вядома, наперадзе яшчэ многа трывог і хваляванняў, цікавая і нялёгка праграма тэарэтычнага і эксперыментальнага тураў, дзе скрыжуюцца хімічныя здольнасці мацнейшых, блісне логіка думкі, праявіцца веданне фактычнага матэрыялу.

Мы глыбока ўпэўнены, што ваша захапленне навукай, імкненне да ведаў, працавітасць прыносяць вам, рабяты, поспех на алімпіядзе. Мы будзем вашымі бацькамі, паклоннікамі вашых уменняў і юных талентаў. Няхай сярод вас не будзе пераможаных, а будуць толькі мацнейшыя!

Няхай вашы першыя поспехі акрыляць вас, узмоцняць імкненне ўнесці свой уклад у развіццё навукова-тэхнічнай рэвалюцыі!

Ні пуху, ні пер'я!

Н. НЕРАД,
сакратар ЦК ЛКСМБ.

А. МАЛЫШАУ,
прарэктар універсітэта,
прафесар.

№ 14 (809) Чачвер, 15 красавіка 1971 г. Цана 2 кап. Год выдання XXIV

РАДЫ АКАЗАЦЬ ГАСЦІННАСЦЬ

Дарагія ўдзельнікі Усесаюзнай алімпіяды юных хімікаў!
Дазвольце прывітаць вас ад імя рэктарата, грамадскіх арганізацый і ўсяго калектыву ўніверсітэта. Мы вельмі рады бачыць удзельнікаў V Усесаюзнай алімпіяды ў нашым чудаўным горадзе Мінску. Нам асабліва прыемна, што вялікую

работу ў арганізацыі і правядзенні алімпіяды прыняў на сябе хімічны факультэт буйнейшай у сталіцы Беларусі.
У распараджэнне ўдзельнікаў алімпіяды ў гэтыя дні будуць прадастаўлены лабараторыі новага, чудаўна абсталяванага хімічнага корпуса. Для вас вучоныя ўніверсітэта працягаюць

шэраг лекцый. Удзельнікі алімпіяды і кіраўнікі каманд змогуць наведаць хімічныя кафедры, азнаёміцца з напрамкамі навуковых даследаванняў і поспехамі нашых хімікаў.
Удзел універсітэта ва Усесаюзнай алімпіядзе мы разглядаем як своеасаблівае прызнанне заслуг калектыву ўніверсітэта ў справе выхавання ў вучняў

сярэдніх школ любві да хіміі, у папулярызацыі хімічных ведаў сярод моладзі.
Я думаю, што ўдзел у алімпіядзе яшчэ больш умацуе вашу любоў да хіміі. Спадзяюся, для многіх з вас гэта любоў застанецца на ўсё жыццё, і хімія стане для вас любімай прафесіяй. Наша задача — садзейнічаць гэтаму.

Я жадаю вам, дарагія сябры, паспяхова пераадолець бар'еры тэарэтычных і эксперыментальных заданняў. Пераканан, што большасць з вас справіцца з гэтай, хоць і цяжкай, задачай.
Вялікіх вам поспехаў, маладыя сябры!

НА САМАЙ СУЧАСНАЙ АСНОВЕ

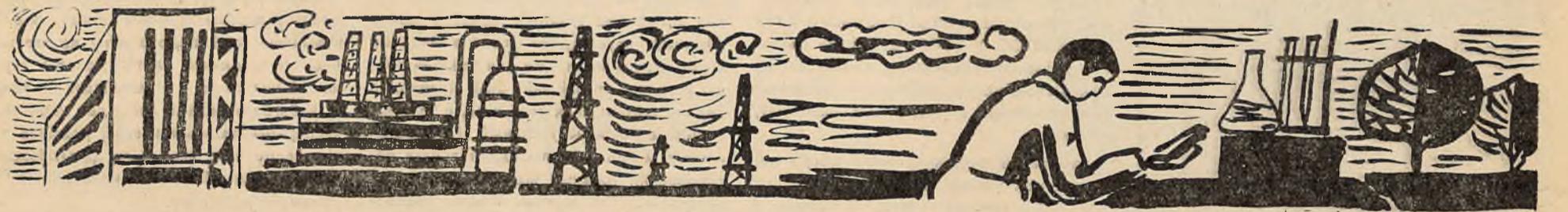
«Шырока распасцірае хімія рукі свае ў справы чалавечыя», — гэта гаварыў М. В. Ламаносаў больш двухсот год таму назад, калі хімія як навука знаходзілася толькі ў стадыі зараджэння.
У цяперашні час хімія — гэта хутчэй агульная назва цэлага раду самастойных раздзелаў навукі, якая займаецца вывучэннем уласцівасцей рэчываў і іх пераўтварэнняў.
Хімічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна з'яўляецца адзіным у рэспубліцы, дзе рыхтуюцца кваліфікаваныя спецыялісты ў розных галінах хімічнай навукі. Адною з асноўных асаблівасцей падрыхтоўкі хімікаў на факультэце з'яўляецца вывучэнне ўсіх раздзелаў хіміі на шырокай фізіка-матэматычнай аснове. Галоўная ўвага ўдзяляецца засваенню тэарэтычных асноў хіміі, бо вывучэнне сучаснай хіміі

немагчыма без глыбокіх ведаў адпаведных раздзелаў вышэйшай матэматыкі, фізікі, квантавай механікі.
Разам з глыбокай тэарэтычнай падрыхтоўкай студэнты-хімікі многа працуюць у лабараторыях, дзе засвойваюць эксперыментальныя метады даследавання, самі атрымліваюць новыя рэчывы, а таксама замацоўваюць тэарэтычныя веды на прыкладах глыбокага вывучэння ўласцівасцей тых ці іншых хімічных злучэнняў.
У 1969 годзе ўведзены ў эксплуатацыю новы лабараторны корпус хімічнага факультэта. Створана сапраўды сучасная навукова-тэхнічная база. Лабараторыі абсталяваны такімі навішымі прыборамі, з дапамогай якіх можна як бы заглянуць унутр малекулы, правесці дакладнейшыя эксперыменты і складанейшыя назіранні. Дастаткова сказаць, што студэнты ў навучальным

працэсе выкарыстоўваюць такія метады даследавання будовы рэчыва, як інфра-красная спектраскапія, электронны парамагнітны і ядзерны магнітны рэзананс, электронная мікраскапія і рэнтгенаграфія.
Паколькі глыбокае вывучэнне і пазнанне законаў хімічнай навукі магчыма толькі на аснове дыялектыка-матэрыялістычных поглядаў, вялікая ўвага ўдзяляецца таксама вывучэнню студэнтамі грамадскіх дысцыплін.
Побач з шырокай агульна-тэарэтычнай падрыхтоўкай студэнты хіміфака, пачынаючы з IV курса, спецыялізуюцца ў адной з больш вузкіх галін хіміі. У апошнія гады факультэт рыхтуе хімікаў па дзевяці спецыялізацыях: неарганічнай, арганічнай, аналітычнай, фізічнай хіміі, хіміі паўправаднікаў, хіміі полімераў, хіміі нафты, радыё- і радыяцыйнай хіміі і будове рэчыва.
Навучанне заканчваецца

вытворчай практыкай на хімічных прадпрыемствах або ў навукова-даследчых інстытутах, а таксама педагогічнай практыкай у школах і абаронай дыпломнай работы. Пасля заканчэння ўніверсітэта нашы студэнты накіроўваюцца на работу ў навукова-даследчыя ўстановы, заводскія лабараторыі, а таксама ў вышэйшыя, сярэднія спецыяльныя навучныя ўстановы і сярэднія школы.
Хімічны факультэт БДУ з'яўляецца адным з буйнейшых факультэтаў падобнага роду ў Саюзе. На стацыянарным і вячэрнім аддзяленнях займаецца больш 1300 студэнтаў. На дзевяці кафедрах і ў дзвюх навукова-даследчых лабараторыях вядуць педагогічную і навуковую працу 100 прафесараў, дацэнтаў, выкладчыкаў, асістэнтаў. Пры факультэце ёсць аспірантура для падрыхтоўкі навуковых кадраў.
Калектыву супрацоўнікаў факультэта, які налічвае

больш 300 чалавек (у тым ліку 5 дактараў навук і 72 кандыдаты), вядзе, акрамя вялікай планавай, навукова-даследчую работу па заказаных прадпрыемстваў хімічнай прамысловасці. У навуковай рабоце актыўны ўдзел прымаюць студэнты.
У гэтыя дні нашы лабараторыі будуць прадастаўлены ў распараджэнне юных хімікаў краіны. Удзельнікі алімпіяды, настаўнікі хіміі сярэдніх школ змогуць азнаёміцца з падрыхтоўкай спецыялістаў-хімікаў, работай навуковых супрацоўнікаў, паслухаць лекцыі вучоных факультэта.
Мы вельмі рады, што прымаем удзел у гэтай вялікай, важнай справе, і будзем імкнуцца, каб алімпіяда прайшла паспяхова.
Вялікіх вам поспехаў, нашы юныя сябры!
Ф. КАПУЦКІ,
дэкан хіміфака БДУ, старшыня журы V Усесаюзнай алімпіяды школьнікаў, дацэнт.

ПА УНІВЕРСІТЭТУ

Яшчэ ў дні работы XXIV з'езда КПСС студэнты, выкладчыкі, супрацоўнікі з вялікай цікавасцю знаёміліся з матэрыяламі, якія прыходзілі з Масквы.
Цяпер у камсамольскіх, партыйных арганізацыях БДУ пачалося вывучэнне дакументаў грандыёзнага форуму камуністаў нашай краіны.
На апошняй палітінфармацыі першакурснікі журфака, напрыклад, праслухалі выступленні Людмілы

Цімчанка, Алы Бялько і Уладзіміра Скульбедава, прывесчаных Дырэктывам па новаму пяцігадоваму плану. У бліжэйшы час студэнты пачнуць вывучаць даклад Л. І. Брэжнева і іншыя матэрыялы з'езда.
НАШ КАР.
За актыўны і плённы ўдзел у рабоце ўніверсітэцкай групы народнага кантролю Мінска абласны камітэт народнага кантролю ўзнагародзіў Пахваль-

нымі граматамі Алену Андрэўну Акінчыц — намесніка старшыні групы народнага кантролю, Івана Захаравіча СОБАЛЕВА — кіраўніка сектара па кантролю за ходам капітальнага будаўніцтва і бягучага рамонту ва ўніверсітэце, Анатоля Віктаравіча ЮХНЕВІЧА — кіраўніка сектара навуковай работы.

У 1970 годзе наш універсітэт прымаў актыўны ўдзел у Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі ў Маскве. Галоўны камітэт ВДНГ за значныя поспехі ў навукова-даследчай рабоце і распрацоўку новай апаратуры ўзнагародзіў БДУ імя У. І. Леніна дыпламам I ступені, а ўдзельнікаў — медалямі і грашовымі прэміямі. Сярод узнагароджаных — старшы навуковы супрацоўнік Э. І. Падольны (залаты медаль), старшы выкладчык В. Ф. Стэльмах (сярэбраны медаль). Старшы навуковы супрацоўнік

В. І. Урэнёў, загадчык вытворчага аддзела вылічальнага цэнтру В. І. Адамовіч, дацэнт кафедры вылічальнай матэматыкі В. А. Ямелічаў, старшы навуковы супрацоўнік А. І. Серафімовіч атрымалі бронзавыя медалі.
Многія супрацоўнікі ўніверсітэта, якія прымалі актыўны ўдзел у распрацоўцы і стварэнні новай навуковай апаратуры, прэміраваны і атрымалі падзякі.

Пазаўчора на падрыхтоўчым факультэце адбылася сустрэча в'етнамскіх студэнтаў з вядомым беларускім пісьменнікам І. Шамякіным.

ПЕРАКАНАНЫ Ў ПОСПЕХУ

Дарагія юныя сябры і калегі!

Мы з вамі жывем у дзіўны час навукова-тэхнічнай рэвалюцыі, калі хімія ў адзіным страі з іншымі прыродазнаўчымі навукамі вырашае сваё гіганцкае ўзыходжанне да вяршынь ведаў.

У лабараторыях вучоных і ў заводскіх цэхах нараджаюцца новыя незвычайныя ідэі, якія валодаюць вялізнай узрыўчатай сілай, новыя матэрыялы, прадукты, якія ўсё больш сцвярджаюць тытанічную сілу чалавечага розуму, адкрываюцца і ствараюцца новыя крыніцы невычэрпнай энергіі — неабходнага руху навукова-тэхнічнага прагрэсу чалавечтва.

Аднак такое ўзыходжанне розуму патрабуе непарыўнага прытоку свежых сіл, маладых рук, юнацкага задору, крытычнага перагляду толькі што народжаных, але ўжо патрабуючых перагляду адкрыццяў, гіпотэз, праектаў.

Прыродазнаўца 30-ці год ад роду, яшчэ зусім малады чалавек, ужо павінен мець энтузіястаў, паслядоўнікаў і вучняў 25-ці, 20-ці, 18-ці, 16-ці год, інакш парушыцца пераемнасць ідэй, інакш не хоціць сіл ісці ў нагу з часам. Таму важнейшай дзяржаўнай задачай з'яўляецца пошук таленавітай, дапытлівай моладзі, здольнай прыняць хімічную эстафету старэйшага пакалення.

Імечна таму Усесаюзная хімічная алімпіяда школьнікаў набывае важнае дзяржаўнае значэнне, да яе прыкаваны сёння погляды і розумы ўсіх вашых старэйшых таварышаў і настаўнікаў. І мы хвалюемся за вас, сябры, не менш, чым вы самі. Але, як і вы, цвёрда перакананы ў поспеху алімпіяды, атмасфера таварыскага супрацоўніцтва якой зробіць усіх яе ўдзельнікаў пераможцамі.

Г. НОВІКАУ,
загадчык кафедры агульнай і неарганічнай хіміі Беларускага тэхналагічнага інстытута імя С. М. Кірава, прафесар.

БУДЗЬЦЕ ВЕРНЫМІ ХІМІІ

Мы, студэнты-хімікі, вітаем удзельнікаў Усесаюзнай хімічнай алімпіяды. Мы — гэта ўдзельнікі былых алімпіяд. Даўно прайшлі тыя слаўныя, неспакойныя часіны, але і цяпер Усесаюзная алімпіяда з'яўляецца для нас радаснай падзеяй у жыцці.

У нашым універсітэце вучыцца многа ўдзельнікаў першай і другой хімічных алімпіяд. Вучацца добра, удзельнічаюць у рабоце СНТ, рыхтуючыся стаць вучонымі-хімікамі. І вельмі вялікі ўплыў пры выбары шляху аказала на нас алімпіяда.

Хімікамі мы сябе лічылі яшчэ ў школе. Але гэта была не хімія, а яе займальна-прывабная вокладка. Школа, суседзі дрыжэлі ад нашых узрываў. Мы хадзілі ў здравых пінжаках, рукі расцвіталі ўсім адценнямі спектра. Грамадскае меркаванне мела некалькі скажонае паняцце аб нашай «навуковай» дзейнасці.

І раптам — мы дастойныя абараняць гонар нашага горада, нашай вобласці на Усесаюзнай хімічнай алімпіядзе, дастойныя паспрачацца з лепшымі юнымі хімікамі краіны.

Тут мы і пачалі па-са-

праўдному пазнаваць хімію. Аказваецца, у ёй ёсць, акрамя незвычайных выбухаў, яшчэ і цудоўная тэорыя. Хоць гэтая тэорыя была ў белых плямах і нявырашаных праблемах, мы зразумелі, што ад хіміі нам немагчыма адыйсці.

Вось як успамінае аб алімпіядзе (Днепрапятроўск, 1967) Веня Філімонаў, студэнт III курса: «Магчыма, дзякуючы алімпіядзе захавалася мая родная школа. Алімпіяда паказала мне, што хімія — справа сур'езная і не абмяжоўваецца аднымі ўзрывамі».

Алімпіяда не толькі абразуміла некаторых хімікаў-эмпірыкаў, але і паставіла на шлях ісціны многіх схільных да сумненняў. Успамінае Шурык Рагойша, студэнт III курса (Днепрапятроўск — 1967, Вільнюс — 1968): «Да Днепрапятроўска я хацеў стаць фізікам...» Цяпер Шурык — выдатнік, займаецца ў СНТ на кафедры неарганікі.

Некалькі інакш разумеў хімію Шурык Высоцкі, таксама студэнт III курса (Днепрапятроўск, Вільнюс): «Да алімпіяды я, не так, як многія хімікі-эмпірыкі, удзяляў больш увагі тэорыі. На алімпіядзе сутыкнуўся з вялікай хіміяй. Даведаўся, што многа школьнікаў захапляюцца

навукай і ведаюць больш за мяне. Гэта з'явілася штуршком для больш паглыбленых заняткаў».

Мы ўспамінаем перыяд падрыхтоўкі да алімпіяды. Сотні рошаных задач, дзесяткі прачытаных кніг. Але чым больш мы пазнаем, тым больш застаецца нам пазнаць. Тут трэба сказаць дзякуй нашым настаўнікам. Яны правялі нас праз рыфы падрыхтоўкі, трымалі ўсе нашы парывы ў межах сістэматызаваных ведаў. Тым не менш галовы нашы пухлі ад розных ісцін і тонкасцей.

Так ішлі да хіміі «узрыўнікі». Інакш атрымалася ў Веры Кузняцовай (Вільнюс):

— На алімпіяду я трапіла ў дзесятым класе. Да яе намервалася паступаць толькі на біяфак. Захаплялася іхтыялогіяй і кактусамі. Хіміяй цікавілася толькі таму, што патрэбны былі спажываныя растворы для раслін.

Перад алімпіядай праштудзіравала «Хімію і жыццё» і вырашыла, што на прызавое месца я не прэтэндую, а гэтай падрыхтоўкі дастаткова.

На алімпіядзе сабраліся вельмі разумныя рабаты. Здавалася, што ў мяне зусім недастаткова ведаў для

такага сур'езнага конкурсу. І было здзіўляючай нечаканасцю, што я змагла дасягнуць нейкага поспеху. Затое стала зусім зразумела, што ікольная хімія сумнай і нецікавай, і каб атрымаць хоць малое ўдўленне аб сучаснай хіміі, трэба выключна многа чытаць.

Можна з упэўненасцю сказаць, што пасля алімпіяды мы сталі сапраўднымі хімікамі. Мы адчулі, як многа яшчэ трэба нам пазнаць. Мы зразумелі: каб ведаць хімію, трэба выдатна ведаць фізіку і матэматыку, таму што менавіта хімія з'яўляецца цудоўнай сферай прымянення гэтых навук.

Нам здавалася, што толькі хімія можа даць адказы на хвалюючыя нас пытанні. А цікавіла нас многае. І трэба сказаць, што мы не расчараваліся.

Тут, ва універсітэце, мы зразумелі — шлях выбран правільны. Асабліва ганарымся мы гэтым цяпер, калі хімічная прамысловасць Беларусі пачала развівацца хуткімі тэмпамі. У сувязі з гэтым значна павялічылася, што ў гэтым годзе Усесаюзная алімпіяда будзе праходзіць у Мінску. Наш новы хімічны корпус, несумненна, лепшы ў Саюзе. Яго шматлікія і добра абсталяваныя лабараторыі даюць прастор для

навуковай дзейнасці ў любой галіне хіміі.

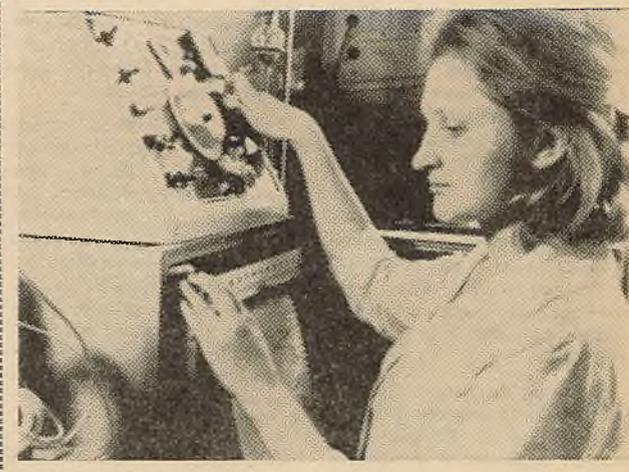
Нам, ветэранам алімпіяд, застаецца толькі заклікаць вас: «Вучыцеся хіміі, становіцеся хімікамі, паступайце на хімфак БДУ! Тут вас ведаюць і любяць. Самае галоўнае — незалежна ад таго, як паспяхова вы выступіце на алімпіядзе, будзьце вернымі хіміі, гэтай цудоўнай і складанай навуцы!»

В. ЗАРХІН, А. ЗУБКЕВІЧ, А. РАГОЙША,
студэнты II курса хімфака, удзельнікі усесаюзных алімпіяд па хіміі.

НА ЗДЫМКУ: члены журы абмяркоўваюць эксперыментальныя заданні для вучняў 9-х класаў.

Студэнтка V курса Галіна БУТОЎСКАЯ за вывучэннем кінетыкі полікандэнсацыі гідрахінону.

Фота Д. ЧАХОВІЧА.

ЭФЕКТ ЗАХАПЛЕННЯ

Велізарнае паскарэнне тэмпаў навукова-тэхнічнага прагрэсу ў розных галінах хімічнай тэхналогіі, асабліва ў галіне стварэння новых сінтэтычных матэрыялаў, прадугледжвае Дырэктывы XXIV з'езда КПСС. У БССР далейшае шырокае развіццё атрымаюць нафтахімічная прамысловасць, вытворчасць мінеральных угнаенняў і сінтэтычных валокнаў, пластмас.

Рэалізацыя рашэнняў XXIV з'езда непасрэдным чынам звязана з далейшым развіццём хімічных навук, а таксама з падрыхтоўкай высокакваліфікаваных кадраў хімікаў.

Творчае рашэнне задач, якія стаяць перад тэарэтычнай і прыкладнай хіміяй, патрабуе вялікіх ведаў не толькі ў галіне хімічных навук, але і ў сумежных навуках, у першую чаргу ў галіне матэматыкі, фізікі і марксісцка-ленінскай філасофіі. Гэтыя патрабаванні абумоўлены навукова-тэхнічнай рэвалюцыяй, сведкамі якой мы з'яўляемся. Яна характарызуецца не толькі выключна хуткім развіццём навукі, але і надзвычай моцным узаемапраціненнем хімічных, фізічных, біялагічных і матэматычных навук. Напрыклад, да параўнаўча нядаўняга часу лічылася, што можна паспяхова займацца аргані-

Р. Л. СТАРОБІНЕЦ,
член-карэспандэнт АН БССР, доктар хімічных навук, прафесар, загадчык кафедры аналітычнай хіміі.

най хіміяй без глыбокіх ведаў у галіне фізічных навук. Аднак цяпер з'яўляецца агульнапрызнаным, што для плённай працы ў галіне арганічнай хіміі неабходна ведаць асновы квантавай хіміі, а таксама валодаць асновамі фізічных і фізіка-хімічных метадаў эксперыментальнага даследавання (розныя метады спектральнага аналізу, а таксама іншыя «інструментальныя» метады даследавання). У іншых хімічных дысцыплінах узаемапраціненне навук праяўляецца не ў меншай, а ў яшчэ большай ступені.

Філасофскі падыход да праблем прыродазнаўства і хіміі неабходны таму, што матэрыялістычная дыялектыка ўскрывае ўсеагульную сувязь паміж з'явамі. Між тым уменне ўстанаўліваць вельмі далёкія сувязі паміж з'явамі і прадметамі акружаючага нас свету характарызуюць буйныя навуковыя адкрыцці, якія ляжаць у аснове сучаснай навукова-тэхнічнай рэвалюцыі.

Адсюль зразумела, якія адказныя задачы стаяць перад моладдзю, вырашыўшай прысвяціць свае сілы творчай рабоце ў галіне тэарэтычнай і практычнай хі-

міі. За параўнаўча кароткі тэрмін навучаньня ў вунь неабходна засвоіць надзвычай шырокі аб'ём ведаў і эксперыментальныя навыкаў. Эфектыўнасць гэтага працэсу засваення можа быць значна павышана, калі падрыхтоўку да яго пачаць са школьнай парты. Удзел у гуртках «Юны хімік» і ў алімпіяддах не толькі ўзбагачае ведамі, але і дае карысныя эксперыментальныя навыкі, развівае такія каштоўныя якасці, як дапытлівасць, творчая фантазія, вельмі неабходныя будучаму спецыялісту.

Вопыт падрыхтоўкі навуковых кадраў праз аспірантуру гаворыць аб тым, што найбольш эфектыўныя творчыя вынікі дасягаюцца тымі, хто са школьнай парты захапляўся пытаннямі тэорыі і эксперыменту, актыўна працаваў у школьных гуртках «Юны хімік», а пасля і ў студэнцкіх навукова-даследчых таварыствах.

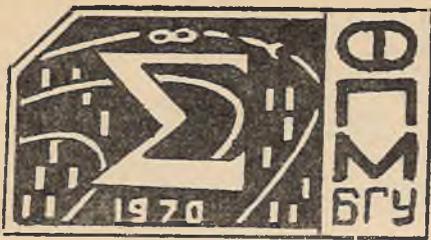
Удзел у рабоце гурткаў і алімпіяд — справа вялікага дзяржаўнага значэння. Менавіта тут бярэ пачатак падрыхтоўка дастойнай навуковай змены. Можна не сумнявацца ў тым, што многія з удзельнікаў усесаюзнай алімпіяды ўвільюцца ў гэтую змену і стануць творчымі дзеячамі хімічнай навукі і тэхналогіі.

Жадаю вам вялікіх поспехаў у прац!

Новы корпус хімічнага факультэта.

Фота Д. ЧАХОВІЧА.

У гэтым месяцы урачыста адзначыў гадавіну 3 дня нараджэння 12-ы факультэт БДУ—прыкладной матэматыкі. Сёння мы прадастаўляем слова імянініку.

У КОЛЕ СЯБРОЎ

У дзень факультэцкага свята ў камітэце камсамола часта чулася беларускае запрашэнне «Калі ласка!» Гэта студэнты-прыкладнікі сустракалі сваіх гасцей — пасланцоў розных вун нашай краіны.

А вечарам гаспадары і гасці сабраліся на ўрачыстае пасяджэнне, прысвечанае першай гадавіне стварэння факультэта. Аб тым, як жыў і працаваў калектыў самага маладога факультэта БДУ, аб яго перспектывах раскажаў дэкан Я. А. Іваноў.

Потым старшынствуючы дацэнт В. Ц. Воднёў зачытаў загад рэктара аб узнага-

роджанні камсамольскіх актывістаў пахвальнымі граматамі.

Ад імя гасцей першым павіншаваў юбіяра сакратар камсамольскага бюро факультэта кібернетыкі і вылічальнай тэхнікі МГУ Яўген Грыгор'еў. Ён падкрэсліў, што такія сустрэчы вельмі карысныя для маладых факультэтаў. А потым са шчырымі прывітанямі выступілі прадстаўнікі Тбіліскага, Казанскага, Новасібірскага, Томскага універсітэтаў.

Пасля ўрачыстага пасяджэння адбылося пасвячэнне першакурснікаў у студэнты.

ПЕРШЫЯ КРОКІ

Спачатку камітэту камсамола даводзілася вырашаць вельмі многа арганізацыйных пытанняў, пераадолець нямала цяжкасцей. Стварыўся камітэт ДТСААФ, савет СНТ. Вялікая ўвага ўдзялялася вучобе камсамольскага актыву. Ідэалагічны сектар займаўся падрыхтоўкай да Ленінскага заліку, камплектаваннем лектарскай групы. Кожны з сектараў актыўна прыступіў да працы.

За прайшоўшы час вельмі многае зроблена, але я раскажу толькі аб найбольш вялікіх падзеях. Гэта перш за ўсё поспех першай экзаменацыйнай сесіі. Другое месца па паспяховасці ва універсітэце далосся нялёгка. Рэгулярна пачалі выходзіць газеты «Алгарытм» і «Камсамольскі праектар».

Створана лектарская група, якая малічвае каля 40 чалавек. Вялікай папулярнасцю карыстаецца агітбрыгада факультэта, якая зрабіла ўжо 9 выездаў. Рытууюцца прыняць удзел ва ўдарным працоўным семестры пяць беларускіх, два гарадскіх і цалінны атрады.

І, вядома, у кожным малым і вялікім дзясятні нашага маладога факультэта закладзены праца, энергія, ініцыятыва камсамольскіх актывістаў, такіх, як Шура Васілеўская, Міхаіл Фядзеня, Анатоль Новікаў, Валя Аляксанава, Васіль Ігнаценка і іншыя.

М. ТРУШ, сакратар камітэта камсамола ФПМ.

НА ЗДЫМКАХ: (уверсе) гасці факультэта прыкладной матэматыкі ў час экскурсіі ў вылічальным цэнтры; (унізе) абмяркоўваюць матэрыялы для чарговага нумара газеты «Алгарытм» яе рэдактар Валя Аляксанава і рэдактар «НП» Валерый Яравенна.

Фота Д. Чаховіча.

У НАВУКОВЫМ ПОШУКУ

З Жэнем Свірскім я пазнаёмілася раней, на пасяджэнні камітэта камсамола, калі яго выбіралі старшынёй СНТ. А вось цяпер, праз паўгода, цікаўлюся, як ідуць справы ў навуковым таварыстве.

Жэня расказвае аб апошняй навіне: на факультэце цяпер ёсць студэнцкі вылічальны цэнтр. У яго ўваходзяць пакуль што 26 студэнтаў. Тэмы, па якіх працуюць маладыя даследчыкі, вельмі актуальныя і важныя: аптымальнае планаванне, раскрой матэрыялаў, матэматычнае мадэліраванне... Вынікі з'ярагу даследаванняў знойдуць прымяненне ў некаторых аўтаматычных

сістэмах кіравання (АСК).

Студэнты - даследчыкі ўдзельнічаюць у распрацоўцы тэорыі аператывных сістэм, вывучэнні алгарытмічнай мовы, стварэнні матэматычнага забеспячэння электронна-вылічальнай машыны «Мінск-32». Нават ставіцца задача арганізацыі АСК вун.

Тут Жэня на хвіліну задумваецца, а потым вясела дадае:

— Можце нас ужо павіншаваць з першымі поспехамі. Дзевяць работ студэнтаў былі прадстаўлены на рэспубліканскі конкурс, шэсць з іх аднесены да першай катэгорыі, тры да другой.

На 18-й студэнцкай навукова-тэхнічнай кан-

ферэнцыі, якая праходзіла ў Рызе, ад СНТ факультэта выступіла Света Паскробышава з дакладам «Выкарыстанне КАБОЛА ў арганізацыі АСК вун». Каб зацікавіць студэнтаў I—II курсаў навуковай работай, былі арганізаваны для іх гурткі па аптымізацыі і праграміраванню.

Нярэдка на інфармацыйных семінарах СНТ з цікавымі расказамі аб сваёй спецыяльнасці выступаюць вучоныя. У красавіку адбудзецца такі семінар з удзелам заслужанага дзеяча навукі БССР прафесара В. І. Крылова. Расказ пойдзе аб мэтах і перспектывах развіцця вылічальнай матэматыкі. А. ЛАМЕКА.

НА СЛУЖБЕ НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ

Я. А. ІВАНОУ, дэкан факультэта прыкладной матэматыкі, прафесар.

У Дырэнтывах XXIV з'езда партыі па новаму пацігадоваму плану прадугледжваецца «далейшае удасканаленне планавання народнай гаспадаркі і кіравання, заснаванае на шырокім прымяненні эканоміка-матэматычных метадаў, выкарыстання электронна-вылічальнай і арганізацыйнай тэхнікі і сродкаў сувязі».

Намячаецца паскорыць тэмпы навукова-тэхнічнага прагрэсу, здзяйснення ў нашай краіне «шыльхам усямернага развіцця даследаванняў у найбольш перспектывных галінах навукі...». Да такіх перспектывных галін адносіцца перш за ўсё матэматыка з яе абодвума напрамкамі — тэарэтычным і прыкладным.

Развіццё і ўнарачэнне ў народную гаспадарку навукі і тэхнікі, электронных вылічальных машын (ЭВМ) прывяло да ўзнікнення ў апошнія гады новых навуковых праблем і цэлых навуковых напрамкаў. У краіне ў масавай колькасці сталі патрэбнымі высокакваліфікаваныя спецыялісты, здольныя працаваць у гэтых галінах. З'явілася новая спецыяльнасць — прыкладная матэматыка, звязаная з тымі раздзеламі матэматыкі, без якіх нельга распрацоўваць і ствараць сродкі, якія забяспечваюць найбольш эфектывнае выкарыстанне ЭВМ, прымяняць матэматычныя метады для рашэння з дапамогай ЭВМ задач, узнікаючых у пэўных галінах навукі, тэхнікі, эканомікі і інш. Для падрыхтоўкі такіх спецыялістаў у вун краіны сталі адкрывацца факультэты прыкладной матэматыкі.

Нядаўна адзначыў сваю першую гадавіну і факультэт прыкладной матэматыкі нашага універсітэта. Створаны 1 красавіка 1970 года на базе матэматычнага фа-

культэта, ён цяпер арганізаваны ўмацаваўся і трывае стаў на ногі як самастойнае вучэбнае падраздзяленне універсітэта. На I—V курсах факультэта вучыцца 554 студэнты, 175 з іх — першакурснікі.

У гэтым годзе больш 80 першых выпускнікоў факультэта будзе накіравана на работу ў розныя галіны народнай гаспадаркі і ў навукова-даследчыя ўстановы рэспублікі, звязаныя з выкарыстаннем ЭВМ. Частка выпускнікоў застаецца ва універсітэце для работы і далейшага павышэння сваёй кваліфікацыі на кафедрах факультэта. У наступным навуковым годзе лік студэнтаў значна павялічыцца. На першы курс будзе прынята больш 200 чалавек, частка студэнтаў пераводзіцца на наш факультэт з іншых факультэтаў універсітэта.

Паляпшаецца тэхнічная забяспечанасць факультэта і яго кафедраў. Вырашана пытанне аб перадачы нам вылічальнага цэнтра БДУ. У другім квартале гэтага года ён атрымае сучаснага тыпу ЭВМ «Мінск-32». Выдзелены нарад на атрыманне новых малых настольных вылічальных машын, неабходных для матэматычнага практыкуму.

Цяпер на пяці кафедрах факультэта (вылічальнай матэматыкі, прыкладной матэматыкі, матэматычнага забеспячэння ЭВМ, дыферэнцыяльных ураўненняў, ураўненняў матэматычнай фізікі) працуюць 54 супрацоўнікі. Сярод іх 5 дактароў фізіка-матэматычных навук і

10 кандыдатаў навук. У будучым навучальным годзе штат прафесарска-выкладчыкага саставу павялічыцца. Будуць адкрыты дзве новыя кафедры — вышэйшай матэматыкі і матэматычнага забеспячэння аўтаматызаваных сістэм кіравання (АСК). Першая з іх ствараецца ў сувязі з неабходнасцю ўлічваць спецыфіку навучання студэнтаў на факультэце пры вывучэнні агульнаматэматычных дысцыплін, а другая — у сувязі з неабходнасцю здзяйсняць спецыялізацыю студэнтаў па матэматычнаму забеспячэнню АСК. Павысіцца і кваліфікацыя многіх супрацоўнікаў. Так, ужо цяпер поўнаасцю закончыў работу па напісанню доктарскай дысертацыі дацэнт Н. А. Лукашэвіч, падрыхтаваў кандыдацкія дысертацыі ст. выкладчык А. В. Самусенка, асістэнт В. І. Карзюк. У гэтым годзе абараніў кандыдацкую дысертацыю ст. выкладчык Г. А. Шэбенка. На кафедрах факультэта вучыцца 14 аспірантаў.

Уключыўшыся ў сацыялістычнае спаборніцтва, прысвечанае XXIV з'езду КПСС, супрацоўнікі факультэта з гонарам выканалі ўсе наменчаныя мерапрыемствы. Выканала свае абавязальствы і пераважная частка студэнтаў. Прыемна, што, нягледзячы на значную перагрудку на некаторых курсах, звязаную з навучаннем па пераходных планах, яны добра справіліся з першай экзаменацыйнай сесіяй, у выніку чаго факультэт па паспяховасці заняў другое месца сярод факультэтаў прыродазнаўчага профілю. У гэтым вялікая заслуга і камітэта камсамола, а таксама іншых грамадскіх арганізацый, якія пастаянна цікавяцца вучобай і жыццём студэнтаў.

НЕ ТОЛЬКІ МАТЭМАТЫКІ

Мне здаецца, аб культма-савай рабоце можна гаварыць і многа, і мала. Мала — гэта сухой мовай лічбаў, многа — аб рабоце з людзьмі, аб бясконцых рэпетыцыях, пошуках, нядачах і поспехах. Але паспрабую прытрымлівацца сярэдзіны. Пачаць, відаць, трэба... Так, з кастрычніка 1970 года. Тады ў камітэце камсамола пабываў амаль увесь першы курс: гутарылі, шукалі таленты (знайшоўся нават жанглер).

З другім курсам было лягчэй. Я многіх ведаў, ведаў іх матчымасці. А вось са старшакурснікамі было цяжэй.

Памятаецца першы выезд

агітбрыгады. Выступалі ў вёсцы Слабада Стаўбцоўскага раёна. Далі канцэрт, мне здаецца, даволі нядрэжны, але ўсё было «сыраватым». Выступілі на факультэцкім злёце СБА.

Пасля сесіі агітбрыгада выехала на 5 дзён у агітпрабег у Валожынскі раён. Тут сустракаліся з рознай аўдыторыяй: рабочымі саўгасаў, калгаснікамі, школьнікамі. Гэта быў своеасаблівы экзамен. Водгукі прывезлі добрыя, таму, думаецца, экзамен агітбрыгада вытрымала.

Стварылі і аркестр. Зусім нядаўна правялі агляд мастацкай самадзейнасці, прысвечаны першай гадавіне факультэта, адабралі леп-

шыя нумары для агульна-універсітэцкага агляду.

На будучае плануем прыняць актыўны ўдзел у тэатральнай вясне, правесці 28 красавіка сустрэчу каманд КВЗ з фізікамі, арганізаваць вечар, прысвечаны 1 Мая.

Хочацца сказаць многа цёплых слоў аб студэнтах, якія актыўна ўдзельнічаюць у правядзенні нашых мерапрыемстваў: аб Вячаславе Ваўчуку, Любаві Храмаковай, Тані Калюжнай, Міхаіле Фядзені, Аляксандру Кісялеву і іншых.

А. НОВІКАУ, адказны за культмасавую работу камітэта камсамола ФПМ.

НА ЗДЫМКУ: ст. выкладчык кафедры матэматычнага забеспячэння ЭВМ В. М. ШАЛІМА (у цэнтры) са студэнтамі-трэцякурснікамі ля пульта кіравання вылічальнай машыны «Мінск-22».

Фота Л. СКАПНЕВА.

ПАКЛІКАЛА ПРЫЗВАННЕ

На пытанне «Чаму вы выбралі факультэт прыкладной матэматыкі, а не іншы?» — адказваюць студэнты першага курса.

Анатоль ТРУХАНОВІЧ:

— Толькі ў мінулым годзе я прыйшоў з арміі і даведаўся, што створан новы факультэт. А новае заўсёды цікавае. Таму паступіў сюды. Праўда, цяпер хоць і цяжкавата прыходзіцца, але лічу сябе шчаслівым, бо пасля заканчэння вучобы буду займацца любімай справай.

Леанід ГАРАДЗЕЦКІ:

— Калі яшчэ вучыўся ў матэматычнай школе, то на факультэце прыкладной матэматыкі мы праходзілі практыку. Ну, а пабываўшы тут аднойчы, ужо не мог не прыйсці зноў. Ведаецца, адчуваеш, што твая праца не прападзе дарэмна і вынікі яе потым можаш убачыць. Як складзеш маленькую «прыгожую» праграму, то вядома, атрымаеш вялікае задавальненне.

Уладзімір ВАЛЧОНАК:

— Я таксама, як і Лёня, закончыў Мінскую матэма-

тычную школу № 50. Яшчэ ў школе мяне зацікавілі вылічальныя машыны. А пазнаёміцца з імі, вывучыць іх можна толькі на факультэце прыкладной матэматыкі.

Таццяна КАЛЕСНІК:

— Вельмі люблю матэматыку. Вядома, адразу не зусім ясна ўяўляеш, чаго ты хочаш. Але я ўжо выбрала сабе спецыяльнасць. Вырасла, што больш за ўсё карысці змагу прынесці, калі буду займацца аптымізацыяй. Вось і выбрала гэты факультэт.

